सन २०२३-२४ मध्ये कापूस, सोयाबीन व इतर तेलबिया पिकांची उत्पादकता वाढ व मूल्य साखळी विकासासाठी विशेष कृती योजनेतील कार्यक्रमांतर्गत बाब बदल करण्यास मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः विकृयो-२०२२/प्र.क्र.३९/४ अे
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक: १२ मार्च, २०२४

संदर्भ:- १) कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्रमांक विकृयो-२१२२/प्र.क्र.३९/४अे, दि.१२ मे, २०२२
२) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्र.विप्र-३/कापूस/विशेष कृती योजना/२२९२५/२३, दि.१२ जुलै, २०२३
३) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्र.विप्र.२/रापुसोकायोजना/प्र.मान्यता २३-२४/प्र.क्र.०७/३३२४०/२३, दि.१६ ऑक्टोबर, २०२३
४) कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्रमांक विकृयो-२०२२/प्र.क्र.३९/४अे, दि.२३ ऑक्टोबर, २०२३
५) कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्रमांक विकृयो-२०२२/प्र.क्र.३९/४अे, दि.२३ फेब्रुवारी, २०२४
६) कृषि व पदुम विभागाचे शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक विकृयो-२०२२/प्र.क्र.३९/४अे, दि.४ मार्च, २०२४
७) शासन पत्र क्र.विकृयो-२०२४/प्र.क्र.२२/४अे, दि.७ मार्च, २०२४ च्या पत्रान्वये निर्गमित केलेले दि.०६ मार्च, २०२४ च्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना :-

सन २०२३-२४ मध्ये कापूस, सोयाबीन आणि इतर तेलबिया उत्पादकता वाढ व मूल्य साखळी विकासासाठी विशेष कृती योजनेकरिता रु.५२०.८६ कोटी (कापूस रु.२३८.८९ कोटी व सोयाबीन व इतर तेलबिया रु.२८१.९७ कोटी) च्या कार्यक्रमास दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०२३ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली आहे. सदर शासन निर्णयासोबतच्या "परिशिष्ट-१" मध्ये कापूस व "परिशिष्ट-२" मध्ये सोयाबीन व इतर तेलबिया या पिकांकरिता बाब निहाय कार्यक्रमास मान्यता दिली आहे.

कापूस, सोयाबीन व इतर तेलबिया पिकांची उत्पादकता वाढ व मूल्यसाखळी विकासासाठी विशेष कृती योजनेचा आढावा व सन २०२४-२५ च्या कार्यक्रमास मान्यता देण्यासंदर्भात मा.मंत्री (कृषि) यांच्या अध्यक्षतेखाली दि.०६ मार्च, २०२४ रोजी बैठक झाली. सदर बैठकीत दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये सदर योजनेच्या कार्यक्रमांमध्ये विहीत केलेल्या बाबींमध्ये सुधारणा करण्यास समितीने मान्यता दिली. सदर बैठकीचे इतिवृत्त दिनांक ०७ मार्च, २०२४ च्या पत्रान्वये निर्गमित करण्यात आले आहे.

त्याअनुषंगाने दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०२३ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता दिलेल्या कापूस, सोयाबीन व इतर तेलबिया पिकांची उत्पादकता वाढ व मूल्यसाखळी विकासासाठीच्या विशेष कृती योजनेच्या सन २०२३-२४ साठीच्या कार्यक्रमात बाब बदल करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:

१. कापूस, सोयाबीन व इतर तेलबिया पिकांची उत्पादकता वाढ व मूल्यसाखळी विकासासाठीच्या विशेष कृती योजनेसाठी दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०२३ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता दिलेल्या सन २०२३-२४ च्या विहित कार्यक्रमामध्ये बाब बदल करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. या विशेष कृती योजनेतंर्गत बाब बदलानंतर राबवावयाच्या कार्यक्रमाचे पिकनिहाय व बाबनिहाय मंजूर आर्थिक व भौतिक लक्षांकाचे विवरण सोबतच्या परिशिष्ट - १ व २ मध्ये नमूद केले आहे.

३. सदर विशेष कृती योजनेच्या अंमलबजावणीकरीता अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे आयुक्त)कृषि (यांनानिधी उपलब्ध करुन देण्यात आलेला आहे२०२३ सदर निधी पुढील लेखाशिर्षाखाली सन .- २४ करिता करण्यात आलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून खर्ची टाकण्यात यावा -

मागणी क्र.डी-३
२४०१-पीक संवर्धन
(०३) (०१)-कापूस, सोयाबीन व इतर तेलबिया पिकांची उत्पादकता वाढ व मूल्य साखळी विकासासाठी विशेष कृती योजना
२४०१B४१९
३३, अर्थसहाय्य

४. सदर योजनेच्या शीघ्र व सुयोग्य अंमलबजावणीसाठी आयुक्त, कृषि हे नियंत्रण अधिकारी असतील तर सहाय्यक संचालक (लेखा-१) कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे हे आहरण व संवितरण अधिकारी असतील. तसेच सदर योजनेचा निधी महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ (MAIDC), महाबीज व इतर तत्सम अंमलबजावणी यंत्रणांना आयुक्तालय स्तरावरुन वितरीत करण्यात यावा, जेणेकरुन निधी वितरणास होणारा विलंब टळेल.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२४०३१२१९१७०१०२०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

MAHENDRA SOPAN GHADGE

Digitally signed by MAHENDRA SOPAN GHADGE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=AGRICULTURE AND ADF DEPARTMENT, 2.5.4.20=9847eac29efa7aa62661b16d1619a1bfaf6d99b23ec6836d8d498d0797965898, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=761BD1B7183B95814545ACE2DBF80778C68C7EE4EF46BAA6EA9B8BD1F47C2642, cn=MAHENDRA SOPAN GHADGE
Date: 2024.03.12 19:26:48 +05'30'

(महेंद्र घाडगे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

सहपत्र : वरीलप्रमाणे

प्रति,

१. मा. मुख्य मंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. मा.उप मुख्यमंत्री तथा वित्त मंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. मा.उप मुख्यमंत्री तथा गृह मंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. मा. मंत्री (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
५. मा.विरोधी पक्ष नेता ,विधानसभा ,विधानमंडळ सचिवालय ,मुंबई

६. मा.विरोधी पक्ष नेता ,विधानपरिषद ,विधानमंडळ सचिवालय ,मुंबई
७. सर्व विधानसभा सदस्य, विधानसभा , विधानमंडळ सचिवालय ,मुंबई
८. सर्व विधानपरिषद सदस्य, विधानपरिषद विधानमंडळ सचिवालय ,मुंबई
९. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
१०. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
११. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई-३२
१२. अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. महासंचालक माहिती व जनसंपर्क सचालनालय, मुंबई
१४. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे
१५. व्यवस्थापकीय संचालक, महाबीज, अकोला
१६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई
१७. महासंचालक, महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे
१८. कुलगुरू (वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ/डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ/ महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ)
१९. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे
२०. सर्व संचालक/सह संचालक, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट राज्य पुणे
२१. कृषि सहसंचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे
२२. सर्व विभागीय कृषि सह संचालक
२३. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
२४. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
२५. महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर
२६. महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा परिक्षा) मुंबई /नागपूर
२७. वित्त विभाग, व्यय १/अर्थसंकल्प १३, मंत्रालय, मुंबई -३२
२८. नियोजन विभाग (१४३१), मंत्रालय मुंबई - ३२
२९. निवड नस्ती (कार्यासन-४-अे)

परिशिष्ट-१

कापूस पिकाची उत्पादकता वाढ व मूल्य साखळी विकासासाठी विशेष कृती योजना							
शासन निर्णय क्रमांकः विकृयो-२०२२/प्र.क्र.३९/४ अे, दिनांक १२ मार्च, २०२४							
							(रु. कोटीत)
अ.क्र.	बाब	प्रथम वर्ष		द्वितीय वर्ष		आर्थिक	प्रथम व द्वितीय वर्षाचा बाब बदलानंतरचा मंजूर कार्यक्रम
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक		आर्थिक
अ	**पिकांची उत्पादकता वाढ व क्षमता बांधणी**						
१	**शेतकरी समुहासाठी उत्पादकता वाढ करणेसाठी प्रस्तावित बाबी**						
	I. उत्पादकता वाढ आधारित प्रात्यक्षिक	०	०	८००००	७९.४४	७९.४४	५७.५१८७
	II. अति घन लागवड आधारित प्रात्यक्षिक	०	०	१००००	११.९३	११.९३	१.४५८६
	III. शेतीशाळा (रु.१२५०० प्रति शेतीशाळा या प्रमाणे एकूण २१८४)		-	-	-	-	**३.३६५१**
	IV. समूह प्रवर्तक नेमणूक (रु.६००० प्रति वर्ष एकूण १२)		-	-	-	-	**०.३२२६**
	V. शेतकरी प्रशिक्षण (रु.१२५ प्रति शेतकरी प्रति दिन)		-	-	-	-	**१.१७२५**
	VI. प्रक्षेत्र भेट (५० शेतकऱ्यांकरीता रु.५०,००० या प्रमाणे १३)		-	-	-	-	**१.१२४२**
	VII. सेंद्रिय शेती आधारित प्रात्यक्षिक	०	०	०	०.००	०.००	०.००००
२	प्रचार व प्रसिद्धी/राज्य व जिल्हास्तर कार्यशाळा/अधिकारी व कर्मचारी प्रशिक्षण व इतर आकस्मिक खर्च	०	०		१.७३	१.७३	१.०५००
	एकुण (अ)	**०**	**०**		**९३.१०**	**९३.१०**	**६६.०१**
ब	**मूल्य साखळी विकास**						
	शेतकरी उत्पादक कंपनी स्थापन व बळकटीकरण						
	I. नवीन शेतकरी उत्पादक कंपन्या स्थापना करणे (रु.१ लाख प्रति कंपनी)	२००	२.००	२००	२.००	४.००	०.७३४०
	II. अस्तीत्वात असलेल्या शेतकरी गटाना संलग्न करुण शेतकरी उत्पादक कंपन्या स्थापन करणे					०.००	०.००००
	i. कापूस साठवणुकीसाठी शेड	२००	४०.००	२००	४०.००	८०.००	५.३५९३
	ii. शेतावरील जिनिंग आणि प्रेसिंग यूनिट	२००	१०.००	२००	१०.००	२०.००	०.२६००
	iii. ऑइल एक्स्ट्राक्टर (Oil extractor)	२०	४.००	२०	४.००	८.००	०.३४६०
	III शेतकरी उत्पादक कंपन्यांचे मूल्यसाखळी बळकटीकरण करण्याकरिता प्रोत्साहनपर अनुदान	२००	६.००	२००	६.००	१२.००	०.३३६०
	IV शेतकरी उत्पादक कंपन्यांना ड्रोन/ खरेदी व ड्रोनद्वारे औषध फवारणी करण्यासाठी अनुदान व अर्थसहाय्य	३०	२.२५	३०	२.२५	४.५०	०.३०००
	V बांधावर जैविक निविष्ठा निर्मिती करिता					०.००	०.००००
	१. मास्टर लॅब २०० लॅब*१ लाख	१००	१.००	५०	०.५०	१.५०	०.१८३६
	२. बेसिक लॅब १००० लॅब *०.१५ लाख	५००	०.७५	२५०	०.३८	१.१३	०.३८३१
	शेतकरी उत्पादन कंपनीस कमोडीटी मार्केटशी जोडण्याकरीता अर्थसहाय्य		१.००		१.००	२.००	०.००००
	नावीन्यपूर्ण बाबी		१.००		१.००	२.००	०.००००
	एकुण (ब)		**६८.००**		**६७.१३**	**१३५.१३**	**७.९०**
क	**बियाणे साखळी बळकटीकरण**						
	विद्यापीठ स्तरावरील संशोधन व आदर्श प्लॉट तयार करण्यासाठी तसेच वियाणे साखळी बळकटीकरण (प्रति विद्यापीठी रु.५ कोटी)		४.६७		६.००	१०.६७	०.००००
	एकुण (क)		**४.६७**		**६.००**	**१०.६७**	**०.००००**
ड	Digital Soil Moisture Sensor (DSMS) संख्या २६४						०.०९९७
	कापूस- नॅनो डिएपी (कापूस- पात्या लागण्याची अवस्था व फुलोरा अवस्था) (रु.६०० प्रति ५०० मिली प्रति पॅक) संख्या ११.५० लाख						६९.००००
	कापूस- नॅनो युरिया (कापूस- पात्या लागण्याची अवस्था व फुलोरा अवस्था (रु.२२५ प्रति ५०० मिली प्रति पॅक) संख्या ११.५० लाख						२५.८७५०
	कापूस साठवणूक बॅग (रु.१२५० प्रति बॅग संख्या ६,१८,०३२)						७७.२५४०
	एकुण (ड)						**१७२.२२८७**
एकुण एकंदर			**७२.६७**		**१६६.२३**	**२३८.८९**	**२४६.१४२३०**

परिशिष्ट-२

शासन निर्णय क्रमांकः विकृयो-२०२२/प्र.क्र.३९/४ अे,दिनांक १२ मार्च, २०२४

राज्य पुरस्कृत सोयाबीन व इतर तेलबिया उत्पादकता वाढ व मूल्य साखळी विकास विशेष कृती योजना

(रु. कोटीत)

			प्रथम व द्वितीय वर्षाचा मंजूर कार्यक्रम (दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०२३ च्या शासन निर्णयान्वये)		प्रथम व द्वितीय वर्षाचा बाब बदलानंतरचा मंजूर कार्यक्रम	
			भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	पिकांची उत्पादकता वाढ व शेतकऱ्यांची क्षमता बांधणी	शेतकरी समूहासाठी उत्पादकता वाढ करणेसाठी प्रस्तावित बाबी				
		सोयाबीन २७०० समूह	१७३६००	१४७.५६	१६५७२०	८७.४०५
		भुईमुग	१२६५०	१३.९२	४०९०	४.४९९
		करडई	६०००	४.५०	१३७३२	४.११९
		जवस	८००	०.६०	७६६	०.२३०
		तीळ	७००	०.५३	०	०.०००
		मोहरी	१५००	१.१३	११०	०.०३३
		सुर्यफुल	२०००	१.५०	०	०.०००
		एकूण प्रात्यक्षिक	**१९७२५०**	**१६९.७४**	**१८४४१८**	**९६.२८६**
		सोयाबीन शेतीशाळा	६९४४	८.६८	४३९३	५.४९१
		भुईमुग	५०६	०.६३	०	०.०००
		करडई	२४०	०.३०	०	०.०००
		जवस	३२	०.०४	०	०.०००
		तीळ	२८	०.०४	०	०.०००
		मोहरी	६०	०.०८	०	०.०००
		सुर्यफुल	८०	०.१०	०	०.०००
		एकूण शेतीशाळा	**७८९०**	**९.८७**	**४३९३**	**५.४९१**
		शेतकरी प्रशिक्षण (रु.२५,०००/ प्रशिक्षण)	३०००	७.५०	५६१	१.४०३
		प्रक्षेत्र भेट (रु.५०,०००/भेट)	१५००	७.५०	२९१	१.४६०
		कृषी प्रवर्तक मानधन	३०००	१.८०	०	०.०००
		प्रचार व प्रसिद्धी /राज्यस्तरीय कार्यशाळा/जिल्हा स्तरीय कार्यशाळा	-	०.७०	०	०.०००
		विस्तार अधिकारी कर्मचारी प्रशिक्षण (२६ जिल्हे * ०.३६ लाख)	५२	०.१९	५	०.०१८
	एकूण ...१		----	**१९७.२७०**	-----	**१०४.६५८**
२	बियाणे साखळी बळकटीकरण	इतर तेलबिया प्रमाणित / पायाभूत बिजोत्पादन कार्यक्रम	----	२.००	०	०.०००
		विद्यापीठ स्तरावरील संशोधन व बियाणे साखळी बळकटीकरण व आदर्श प्रात्यक्षिक प्लॉट कार्यासाठी(प्रती विद्यापीठ रु. ८ कोटी)	----	९.००	०	०.०००
		बियाणे उत्पादनाकरीता ताबिके बळकटीकरण (वार्षिक ३३३३ क्विंटल तीन वर्षासाठी प्रति क्विंटल रुपये ५०००/-)	३३३३	१.६७	०	०.०००
एकूण ...२			--	**१२.६६७**	--	**०.०००**

३	मूल्य साखळी विकास	**शेतकरी उत्पादक कंपनी स्थापन बळकटिकरण**			०	०.०००
		स्थापन करावयाच्या नवीन शेतकरी उत्पादक कंपन्या / गटांना संलग्न करावयाच्या अस्तीत्वात असलेल्या शेतकरी उत्पादक कंपन्या	-----	२.७०	०	०.०००
		शेतकरी उत्पादक कंपन्यांच्या पायाभूत सुविधा	-	-	०	०.०००
		१) गोडाऊन (२७० संख्या *२५ लाख)	१४०	३५.००	०	०.०००
		२) क्लीनिग व ग्रेडिंग युनिट (३०० संख्या *९ लाख)	१५०	१३.५०	०	०.०००
		३) सायलो (१००० मे. टन.) (१०० संख्या *७५ लाख)	०	०.००	०	०.०००
		शेतकरी उत्पादक कंपन्यांचे मूल्यसाखळी बळकटीकरण करण्याकरिता प्रोत्साहनपर अनुदान (२७० संख्या *१ लाख प्रति वर्ष / एकूण ३ वर्षासाठी)	----	५.४०	०	०.०००
		बिज प्रक्रिया युनिट (३०० युनिट*०.५० लाख)	२००	१.००	०	०.०००
		शेतकरी उत्पादक गटांना/कंपन्यांना ड्रोन/ खरेदी व ड्रोनद्वारे औषध फवारणी करण्यासाठी अनुदान व अर्थसहाय्य (१५० संख्या *७.५ लाख)	५०	३.७५	०	०.०००
		शेतकऱ्यांच्या बांधावर जैविक निविष्ठा निर्मिती	०	०.००	०	०.०००
		अ) मास्टर लॅब (रु. १.०० लाख * १५० लॅब)	१००	१.००	०	०.०००
		ब) बेसिक लॅब (रु. ०.१५ लाख * ६०० लॅब)	४००	०.६०	०	०.०००
		तेलघाणा प्रक्रिया युनिट करिता अर्थ सहाय्य (२लाख/युनिट)	१६५	३.३०	०	०.०००
		शेतकरी उत्पादक कंपनीस कोमोडिटी मार्केटशी जोडणेकरिता अर्थसहाय्य	-	२.००	०	०.०००
		नाविन्यपूर्ण बाब	-	२.००	०	०.०००
		आकस्मिक खर्च	-	१.७८	०	०.०००
	एकूण ...३		**-**	**७२.०३**	**०.००**	**०.००**
४		सोयाबीन- नॅनो डिएपी (सोयाबीन- फुले सुरु होण्याची अवस्था) (रु.६०० प्रति ५०० मिली प्रति पॅक)	-	-	७७४८२९	४६.४९०
		सोयाबीन- नॅनो युरिया (सोयाबीन- शेंगा लागण्याची अवस्था (रु.२२५ प्रति ५०० मिली प्रति पॅक)	-	-	७७४८२९	१७.४३०
		मेटाल्डिहाईड किटकनाशक (गोगलगाईचा प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी) (रु.५०३० प्रति ५ किलो (२५० मे.टन))	-	-	२५००००	२५.१५०
		बॅटरी आऑपरेटेड फवारणी पंप (छोटे अवजारे कीट इ.) (नॅनो युरिया/डीएपी फवारणीसाठी) (रु.१५०० प्रति पंप)	-	-	५३९९३२	८०.९९०
	एकूण ...४		**-**	**-**	**-**	**१७०.०६०**
एकूण एकंदर (१ ते ४)			**-**	**२८१.९७०**	**-**	**२७४.७१८**